

MYSTERY TEST

MIRROR IMAGE ELEKTRONICA

Eén van Nederlands meest eigenzinnige audio ontwerpers is ongetwijfeld Rick Paap, bekend van onder meer de befaamde Master luidsprekers. Rick is iemand die al vele jaren onverstoort werkt aan zijn eigen luidsprekerontwerpen en daarbij altijd een geheel eigen koers vaart. Zijn ontwerpen worden volgens vaak sterk afwijkende denkbeelden vervaardigd, waarbij ogenschijnlijk bedrieglijk eenvoudige concepten, een ongelooflijk goede weergavekwaliteit laten horen. Maar Rick wilde meer, want bij het ontwerpen van zijn luidsprekers bleef hij steeds maar opnieuw tegen een bepaalde muzikale barrière aanlopen. Een schijnbaar niet te overbruggen hindernis die met het uitwisselen van andere elektronica wel altijd een bepaalde andere richting op schoof, maar naar zijn zin nooit voldoende verdween. Zeer exclusief voor Music Emotion, een uitermate zeldzame test van de bijna productierijpe prototypes van een door hem ontworpen elektronicalijn onder de merknaam Mirror Image!

De andere benadering

tested

MUSIC[®]
emotion

79

▶▶NEXT

Het is een vreselijk gure dag ergens in het najaar van 2007 als mijn telefoon gaat. Het is Rick Paap van Dynamic Solutions die in opgewonden toestand vraagt of ik meteen naar Geldermalsen kan komen om naar iets bijzonders te luisteren. 'Luisteren?' vraag ik door de telefoon, 'waarnaar dan?' 'Dat vertel ik je niet' zegt Rick op een bijna ongeduldig bestraffende toon. 'Kom nu maar snel hierheen, dan zie en hoor je het vanzelf'. Nu is enige verduidelijking wel op zijn plaats, want vanuit mijn woonplaats in Noord Brabant is Geldermalsen maar zo'n twintig minuten rijden. Toch duurt die autorit een schijnbare eeuwigheid. Niet alleen waait het flink en regent het zo hard dat de ruitenwissers het maar net kunnen bijbenen, maar ook ben ik aan het praktiseren wat die opwinding bij Rick nu veroorzaakt zou kunnen hebben, want hem kennende is hij niet meer zo snel van iets onder de indruk. Bij binnenkomst in het bedrijfspand loop ik meteen de luisterruimte in en ontwaar al rondspeurend eigenlijk niet echt iets bijzonders. Op het Finite Element Pagode HD Reference rack en de diverse meubels ontwaar ik de bekende high-end producten uit de Dynamic Solutions stal zoals Hovland, Aesthetix, DPS, Mimetism en zijn oude Spectral 1000 cd-speler. Als luidsprekers dienen de prototypen van een paar slanke vloerstaanders die een toekomstig kleiner model gaan worden onder de Contemporary C. Net als ik mijn mond open wil doen om te

vragen waar al die ophef voor nodig is, ontwaar ik helemaal boven op het Finite Element rack een platte zwarte kast waar de deksel vanaf ligt. Nieuwsgierig loop ik naar het apparaat waarbij naast de grote kastvullende printplaat, vooral de warme gloed van een viertal zacht opgluoiende buisjes opvalt, omringd door verschillende geheel onbekende componenten. 'Hmm, het ziet er uit als een voorversterker maar zonder enige tekst of aanwezige belettering', mompel ik in mijzelf. Rick is inmiddels achter mij gaan staan en ik kijk hem vragend aan. In plaats van te antwoorden zegt hij alleen maar 'Ga maar zitten, dan gaan we van start'. Een cd wordt in de lade van de Spectral cd-speler gelegd en wanneer het loopwerk het plaatje heeft ingelezen en de eerste klanken de ruimte instromen, zit ik al binnen enkele seconden aan mijn stoel gekluisterd. Wat meteen heel duidelijk wordt, is dat het totaal niet de herkenbare klankmatige signatuur heeft van één van de andere merken die hij voert. Dit apparaat klinkt vooral anders, eigenlijk heel anders. Maar waarin verschilt hij eigenlijk dan? Dat is iets wat in die eerste uren praktisch niet is aan te geven. Er is op dat moment niet meer stereobeeld, lucht of andere audiofiele zaken. Wat dan al wel te benoemen is zijn vooral de opvallend goede communicatieve eigenschappen. Zaken waardoor de aandacht in extreme mate wordt afgeleid van de techniek waardoor vooral het muziek luiste-

ren overblijft. Rick ziet mijn verbazing en de grote vraagtekens op mijn gezicht en een brede grijns speelt over zijn gezicht. 'Werner, wat je zojuist hebt gehoord is een eerste aftrap van mijn nieuwe eigen elektronicamerk Mirror Image! En het apparaat waar je zojuist naar hebt geluisterd, is inderdaad een voorversterker in een heel prematuur stadium. Hij zit pas net in elkaar en de soldeer is nog bijna warm!'

Achtergronden en ideeën

Het is die avond nog héél laat geworden en in de maanden erna ervaar ik tijdens mijn regelmatige bezoeken, een gestage voortgang in geluidswaergave, waarbij uiteindelijk ook steeds meer de typische 'audiofiele' aspecten zoals lucht, resolutie en ruimtebeeld aansluiting gaan vinden, zonder dat die bijzondere vorm van communicatie verminderd. Integendeel zelfs. Regelmatig wordt de print lay-out verder aangescherpt, maak ik vergelijkingen mee van de te kiezen buisjes, de keuze voor de te gebruiken componenten, kastvorm en materiaal en ga zo maar door. Net zolang tot er één passend en sluitend muzikaal geheel is ontstaan zonder enige echte voorkeur. Het is dan ook niet verwonderlijk dat eind 2007 Rick besluit om ook te starten met het ontwerp voor een eigen cd-speler en die verder simultaan met het voorversterkertraject mee te laten lopen. Mogelijk gewend aan de kwaliteiten van deze voortrap vind ik de ver-

rassing bij dit apparaat zo mogelijk nog groter dan bij de proto van de voorversterker. Ook hier weer een totaal anders klinkende speler die wederom in bijna extreme mate weet te communiceren en daardoor de aan gewone audiocomponenten gewende luisteraar, steeds opnieuw op het verkeerde been weet te zetten.

Voordat ik verder wil gaan met de avonturen die ik met de verschillende prototypen heb meegemaakt, wil ik één echte brandende vraag aan Rick stellen en dat is het waarom. Waarom gaat een succesvolle luidsprekerfabrikant in een slechte economische tijd zich ook nog eens bezighouden met het maken van elektronica? Rick: '(kijkt nadenkend naar het plafond) Ik snap dat je jezelf dit afvraagt maar er zijn voor mij een aantal zeer logische verklaringen voor. Het is eigenlijk een vervolg van de weg die ik heb ingeslagen met het ontwerpen van de Master Contemporary C luidsprekers. Deze waren niet alleen een breuk met het oude Master geluid, maar door de mijn inziens veel realistischere benadering van echte, live muziek en de hogere resolutie, bereikte ik een nieuwe kwaliteitgrens. Nog hoger komen moest toch mogelijk zijn maar er bleek een barrière op te treden die ik nog nooit in die mate had meegemaakt. Het bleek zo vast als een huis te zitten en totaal ongeacht de kwaliteit en prijs van de elektronica die ik gebruikte. Ontzet-

tend frustrerend natuurlijk want als ontwerper wil ik uiteraard zo ongehinderd mogelijk kunnen werken aan het nastreven van mijn idealen - het zo goed als maar mogelijk weergeven van het muzikale gebeuren, zonder nog bewust te zijn van de audioset die ervoor nodig is. Wat elektronica betreft heb ik door mijn vroegere werkzaamheden voor onder andere het merk Duson en vele modificaties voor andere merken, een uitstekende basiskennis van wat er kan en niet kan met elektronica. Ergens in 2004 kwam een heel belangrijk moment toen ik jouw toenmalige Duson C1000 voorversterker heb gereviseerd. Door het meer dan tienjarige intensieve gebruik was door de 'nogal warme' klasse-A instellingen, een aantal componenten tot de draad toe versleten. Ik modificeerde vervolgens deze versterker grondig waarna we er op een avond samen naar gingen luisteren. Ja, ik weet het nog alsof het gisteren is. De C1000 was aangesloten op een GamuT D200 eindversterker en de toenmalige prototypen van wat later de Contemporary C zou worden. Cd-speler was de vertrouwde Spectral 1000 en al bij de eerste klanken keken we elkaar verbaasd aan. 'Wat is dit?' zeiden we tegen elkaar. Want er was toevallig(?) een enorm communicatief klankbeeld met een werkelijk extreme transparantie en muzikaal oplopend vermogen ontstaan wat geen van ons ooit eerder had gehoord. Ik ben dat nooit meer vergeten en juist omdat ik ei-

genlijk altijd heb gedacht dat het aan mijn luidsprekers of ideeën lag, bedacht ik dat het ook wel eens de elektronica zou kunnen zijn die steeds opnieuw als beperkende factor fungeerde! Deze gedachtegang bleek de uiteindelijke doorbraak te zijn op weg naar een geheel andere benadering. Ik ging bedenken wat voor soort producten er wel in staat waren om te communiceren en kwam tot verbazingwekkende, maar voor mij ook logische, ontdekkingen. Het bleek dat er veel overeenkomsten bestonden tussen bijvoorbeeld audioapparatuur uit de jaren zeventig en goede gitaarversterkers. Dat spontane, communicatieve karakter waardoor je nooit naar de techniek luistert en altijd plezier hebt in de muziek die speelt. Precies dat is een heel belangrijke positieve eigenschap die bij nagenoeg alle hedendaagse producten gewoonweg is verdwenen! Dit besef kwam bij mij aan als enorme schok. Natuurlijk - dat moest het zijn! Na diep nadenken besloot ik een aantal zaken die ik toen had uitgevoerd te reproduceren en stap voor stap uit te zoeken wat dat bijzondere geluid nu maakte. Gek genoeg lukte dit beginpunt doordat ik zo'n duidelijk einddoel voor ogen had, onverwacht snel. Daarna ging het in een sneltreinvaart en door bijna dag en nacht door te werken, ontstond er in slechts enkele weken het allereerste plankje met allerhande componenten gedrapeerd. En deed het al in basis veel dingen die ik ervan verwachtte!

Cd-speler

'Nadat ik op het concept van de voorversterker voldoende grip had gekregen ben ik inderdaad een half jaar erna met een cd-speler begonnen. Alleen was de vraag of het ook mogelijk zou zijn de ideeën van de voorversterker om te zetten naar een cd-speler. Cd-spelers zijn eigenlijk een nog veel moeilijker fenomeen, want ongeacht de prijsklasse hebben eigenlijk alle bestaande modellen eenzelfde soort van basisklank. Een aantal eigenschappen met een bepaalde, heel herkenbare signatuur, waardoor eigenlijk iedereen bijna meteen kan horen dat het om een cd-speler gaat en niet om een andere, vooral analoge bron. Mede door de vergevorderdheid van mijn voorversterkerconcept wist ik waar ik naartoe wilde. Al snel bleek dit wederom een bijna onneembare horde te worden want ik hoorde met het toepassen van de nieuw verworven kennis wel dat er een aantal dingen ten goede veranderden, maar ook bij mijn concept bleef het wederom als de bekende cd-speler klinken. Omdat mijn uiteindelijke oplossingen nogal onorthodox zijn wil ik uiteraard weinig van prijsgeven, maar wel dat het om een combinatie gaat van het gekozen cd-rom(!) loopwerk, welke totaal is gewijzigd en aangepast, de programmering en gekozen componenten in het digitale domein, een uitgedokterde toepassing van de analoge elektronica en het voorkomen van ongewenste vastgehouden mechanische energie. Ten tijde van deze kennisgevingstest van de prototypen zijn de voorversterker en cd-speler verregaand definitief en zijn de eerste proeven gestart met de bijbehorende Mirror Image mono eindversterkers, die de lijn zullen gaan completeren. Deze prototypes zijn nu nog verpakt in een zwarte rechthoekige metalen standaardbehuizing maar op relatief korte termijn zal de voorproductie gaan opstarten en zal in de definitieve behuizingvorm ieder apparaat zijn ondergebracht in een heel bijzondere, vloeiend vormgegeven driehoek.'

Luisteren

En dan is het anderhalve maand voordat deze Music Emotion bij u in de brie-

venbus ligt eindelijk zover. Broederlijk naast mijn eigen referentieset staan de prototypen in de laatste en nagenoeg definitieve versie van de Mirror Image elektronicalijn. Als eerste in dit samenwerkingsverband kies ik voor de Mimetism 45.2 eindversterker. Vooral omdat dit de eindversterker is waar ik de prototypen van de MI elektronica in Geldermalsen het vaakst op heb beluisterd. Ondanks dat het hier nog om ogenschijnlijk eenvoudig uitgevoerde modellen gaat, is de werking tijdens de gehele testperiode probleemloos en storingsvrij. Toch zullen er vooral nog visueel veel wijzigingen worden doorgevoerd. Zo maakt het zich in de luisterruimte aanwezige prototype nog gebruik van loopwerk met lade terwijl die in het definitieve model helemaal ontmanteld zal worden en volledig worden omgebouwd naar een mooie solide bovenlader. Minder gebruikelijk is dat beide apparaten al in dit stadium al geheel afstandbedienbaar zijn en voorzien zijn van een werkelijk groot display, zodat ook vanuit de luisterstoel alle informatie goed zichtbaar is. Hans Theesink bijt met het schitterende 'when Luther played the Blues' van zijn cd Slow Train (Blue Groove 1620) het spits af. Deze bijzondere cd is opgenomen in een groot vrijstaand huis in Oostenrijk waarbij alle muzikanten in acht kamers van het huis zijn ondergebracht - al naar gelang de (echte) benodigde galm. Een heel bijzondere methode waarbij vooral de sfeer heel goed overeind is gebleven en een zeer pure opname is ontstaan met een gloedvolle

sfeer. Afgespeeld over de Mirror Image prototypen wordt het beeld al bij de eerste seconde helemaal tot in het extreme opengetrokken. Mij is gebleken dat alleen de allerbeste componenten en luidsprekers er in slagen alle verschillende gebruikte ruimtes in zowel de zachte als luide passages helemaal weer te geven. Mirror Image slaagt hier voortreffelijk in en gaat zelfs nog verder. Heel mooi is dat alle ruimte en sferen als vanzelfsprekend apart hoorbaar blijven maar het is toch vooral de totaalindruk die veel indruk maakt. De muziek wordt als één groot vloeiend en zinderend geheel weergegeven waarbij de techniek verbazingwekkend snel op de achtergrond verdwijnt. Ook bij alle andere gedraaide cd's van opnametechnisch audiofiel tot ronduit rommel (maar wel mooie muziek!) dezelfde bijna anti hifi eigenschappen. Splits ik de eigenschappen uit naar voorversterker en cd-speler dan heeft deze laatste samengevat exact die eigenschappen waarom mensen een platen-speler aanschaffen omdat ze iets blijven missen in cd weergave! Het is een moeilijk te definiëren vloeiendheid, tonale compleetheid, afwezigheid van de subtiele blokkering van bovenharmonischen en een bepaalde mate aan gevoel en emotie die wordt ingebracht. Er zijn veel cd-spelers die heel goed presteren en vele zaken tot in de puntjes beheersen. Toch zit er in bijna alle gevallen en ongeacht het merk een bepaalde klankmatige signatuur aan vast. Dit valt vooral sterk op als ik apart naar alleen de Mirror Image speler luister. Anders klinkt

Gebruikte componenten

Luidsprekers	Master Contemporary C
Cd-Speler	North Star Design T192 loopwerk met Extremo DAC
Geïntegreerde versterkers	Unison Research Performance, Pathos T.T.
Voorversterker	Hovland HP-200
Eindversterkers	Hovland Radia, Marsh Sound Design A400S, Mimetism 45.2
Audiorack	Finite Elemente Pagode Master Reference HD12
Interlinks:	Siltech Signature Forbes Lake generation 5, Hovland generation 3
Digitale kabel	North Star Design White Gold I2S
Luidsprekercabel	Nirvana SX
Netkabels	Nirvana PC, Kemp Reference, Essential Audio Tools Current Conductor

het, heel anders. Als er een cd is die dit goed naar boven kan brengen is het wel de waanzinnig goed geproduceerde en gloednieuwe JVC XRCD2 van percussionist Christopher Hardy genaamd Touch (JVC SVCD-1040). Op dit new age achtige album spelen vele soorten percussie de boventoon, ingebed in drijvende, afgrond diep doorlopende basgitaarloopjes, natuurlijk opgenomen natuuromgevingsgeluiden en waanzinnige 3D stereo effecten, waarbij het soms lijkt of je in een draaiende kermiscarrousel zit! De Mirror Image cd-speler weet dit laatst genoemde effect van ronddraaiende percussie bijna griezelig echt uit te lichten en waarbij niet alleen de draaiing tot in de uiterste hoeken van het grote stereobeeld te positioneren, maar veel meer de invulling van dit effect op het uiteindelijke nummer te belichten. Textuur weergave is een ander sterker punt van deze speler en de vele krachtig uitgestuurde hoogfrequente metaalgeluiden balanceren knap op een punt net onder oversturing. Het uiteindelijke gevolg is dat samen met de gelaagdheid van de natuurgeluiden, een uitermate grote emotionele impact en uitdrukingsvaardigheid ontstaat. Dan wordt het tijd om de Mirror Image voorverster-

ker apart te nemen. Afwisselend beluisterd met mijn eigen North Star Design cd-speler en natuurlijk het Mirror Image prototype. Niet geheel verrassend heeft deze dezelfde bijna karaktervrije signatuur van de cd-speler. De stereo invulling zit dicht tegen het maximaal haalbare aan. Dus geluiden echt ver buiten de linker- en rechterluidspreker, een mooi gedoseerde hoeveelheid lucht zonder ooit dun te worden, veel verschil tussen voor- en achtergrond en een duidelijke mate aan hoogteafbeelding. Minstens zo belangrijk is een heel goed afgebakende vulling tussen de luidsprekers in waarbij een perfect evenwicht is gevonden tussen omlijning en vloeiendheid. Wat ik tot nu toe nog niet heb genoemd is wat ik misschien wel het belangrijkste aspect van dit gloednieuwe merk vind en dat is de bijna volledige afwezigheid van hifi luisteren. Veel van bovengenoemde audioparameters zijn maar de eerste vijf minuten van het luisteren te benoemen waarna er volgens een soort van knop omgaat die je met zachte maar duidelijke hand dwingt om naar de muziek zelf te luisteren en niet de vergezellende neveneffecten. Dit aspect heb ik nog maar zelden zo sterk meegemaakt als bij Mirror Image.

En dan nu de nadelen want als rechtgeaarde Nederlander zit u natuurlijk handenwrijvend te wachten wat er allemaal aan mankeert? Nou, eh..., dit mankeren zit hem eigenlijk voornamelijk in het nog (tijdelijk) ontbreken van de bijbehorende mono eindversterkers waar ten tijde van dit schrijven hard aan wordt gewerkt. De Mimetism eindversterker presteerde op zich zonder kritiek en probleemloos met een vol en krachtig geluid en mooi 3D beeld, maar de perfecte synergie met de Mirror Image componenten kon ik er voor mijn gevoel niet helemaal uitkrijgen. De slankere en meer open spelende Marsch Sound Design A400S eindversterker ontlokte weer andere eigenschappen aan de Mirror Image spullen en een Hovland Radia belichte weer een ander stukje. Toch had ik steeds maar het gevoel rond het einddoel heen te draaien. Voor mijn idee komt dit niet zozeer door het feit dat deze eindver-

sterkers niet goed zouden zijn, maar meer door het nagenoeg ontbreken van een specifieke eigen hifi signatuur bij de Mirror Image componenten waardoor de aanwezigheid bij de collega merken duidelijker opvalt.

Conclusie

Zijn het nu moeilijke of misschien eigenlijk juist heel gemakkelijke producten? In ieder geval moeilijk voor een recensent om er een passend etiket aan te hangen want veel eigenschappen zijn bijna nieuw om te ontdekken en vervolgens te beschrijven en laten zich in deze hoedanigheid niet eenvoudig in een hokje duwen. Gemakkelijk voor u als luisteraar om enkel de muziek tot u te nemen en eindelijk verlost te zijn van het technospook en dat bijna ongeacht de kwaliteit van de gedraaide software en ook nog eens op cd! De rechtgeaarde componentluisteraar krijgt het denk ik in den beginne Spaans benauwd van deze spullen en zal wanhopig zijn of haar bekende houvast zoeken om bepaalde typerende eigenschappen te horen. Eigenschappen die er wel degelijk zijn maar net als bij een optimaal geplaatste en aangestuurde Master Contemporary C, zijn versleuteld zijn tot één grote verzamelde eigenschap. Absoluut gezien is Mirror Image net als een Master luidspreker niet in één enkele eigenschappen het allerbeste. Er wordt echter juist gestreefd om een volledig dekkend en sluitend muzikaal geheel te krijgen waarbij ieder facet verhoudingsgewijs in het grote geheel is geplaatst. Een nieuwe productlijn opzetten is geen sinecure en het zal voor Rick Paap nog vele hoofdbrekens vergen voordat de uiteindelijke producten uiteindelijk in de winkel zullen staan. Maar vooralsnog vind ik het baanbrekende ontwerpen die u als consument de mogelijkheid zullen gaan geven voor een heel afwijkende muzikale benadering te kunnen kiezen.

Tekst & fotografie: Werner Ero

DYNAMIC SOLUTIONS
TEL: 0347-322705
E-MAIL: INFO@DYNAMIC-SOLUTIONS.NL
WWW.DYNAMIC-SOLUTIONS.NL

▶▶END